

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TOVARNE »VERIG« LESCE

LETO ...

ŠTEV ...

OB DNEVU BORCA IN DNEVU VSTAJE

Dva dni pred vdorom sovražnikov v našo deželo je Komunistična partija kot edina politična sila, ki je hotela in mogla organizirati in voditi ljudstvo v boj za svobodo in neodvisnost, razglasila narodom Jugoslavije, naj se pripravijo na neizprosni boj proti osvajalcem. Takoj po okupaciji je Centralni komitee analiziral nove razmere v deželi. Sestavil je glavni štab narodnoosvobodilnih partizanskih odredov Jugoslavije in določil tovariša Tita, ki je bil predsednik Vojnega komiteja, za vrhovnega komandanta. 4. julija leta 1941 pa je Centralni komitee KPJ določil načrt in sprejel sklep o oboroženi vstaji vseh jugoslovanskih narodov.

V spomin na ta veliki zgodovinski dan je leta 1956 ljudska skupščina FLRJ sprejela zakon, po katerem je postal 4. julij državni praznik vseh bor in vseh delovnih ljudi, ki jim je zmagotiva vstaja jugoslovanskih narodov prinesla svobodo. 3. julija 1956. leta, na dan pred praznikom, ki se imenuje "dan borca", je tovariš Tito sprejel v Belem dvoru člane Izvršnega odbora Centralnega odbora Zveze borcev Jugoslavije in izročil njegovemu predsedniku Aleksandru Rankoviču red ljudskega junaka. S tem je odlikoval organizacijo Zveze borcev za izredno junaška dejanja in množično junaštvo, s katerim so se člani te organizacije izkazali med narodnoosvobodilno vojno v boju

proti sovražniku, ter za posebne zasluge, pridobljene pri varovanju pridobitev ljudske revolucije.

Poleg državnega praznika - dneva borca - pa jugoslovanski narodi praznujemo tudi dan vstaje po posameznih republikah. V Sloveniji ga praznujemo 22. julija.

Praznika dan borca in dan vstaje pa nista le praznika, ob katerih se spominjamo najtežjih in hkrati najslavnejših dni naše zgodovine. Praznika sta hkrati pregled dolžnosti, izpolnjenih zaradi svetlih ciljev, za katere so stotisoči naših očetov in mater, sinov in hčera dali najdragocenejše, kar so imeli - zdravje in življenje.

Zato bomo še nadalje z globoko ljubeznijo skrbeli za družine padlih ter za tiste še živeče borce in borke, ki so v težkih bojih izgubili zdravje. Skrbno bomo urejali grobove borcev, talcev in žrtev fašističnega nasilja. Z vsem čutom odgovornosti bomo vzgajali naše otroke, da bodo znali ceniti žrtve, s katerimi smo se osvobodili in obnovili porušeno domovino. Zbrane dokumente in spomine iz narodnoosvobodilnega boja bomo čuvali kot bogato zapuščino za naše zanamce. Vsak po svojih močeh bomo prispevali h gospodarskemu napredku in krepitvi socialistične demokracije v naši domovini ter k mirnemu in enakopravnemu sodelovanju med vsemi narodi sveta.

B. Dobnikar

Ženske sredine

KAKO JE KOLEKTIV PROSLAVIL 40. OBLETNICO USTANOVITVE PODJETJA

Pred 14 dnevi, v nedeljo, dne 1. julija, je naš kolektiv slavil pomemben dogodek v razvoju tovarne in sicer 40. obletnico ustanovitve podjetja.

Za izvedbo te proslave je imenoval upravni odbor posebno komisijo, ki je imela nalogo, da izdela program in izvede vse priprave za čim boljši potek te svečanosti. Že nekaj dni pred proslavo je propagandni film o podjetju v televizijski oddaji opozoril našo javnost na to praznovanje kolektiva in ravno tako tudi posebna radijska reportaža v RTV Ljubljana en dan pred praznikom.

Kljub tej široki informiranosti občinstva in osebnih vabil pa smo pogrešali udeležbo predstavnikov oblasti, političnih in družbenih organizacij okraja in republike. Ob 9. uri se je zbrala na ploščadi pred novim obratom precejšnja množica članov kolektiva in gostov, med katerimi so bili predsednik občine tov. Franc Jere, sekretar občinskega komiteja ZK tov. Albin Jensterle, glavni direktor Železarne Jesenice tov. Matevž Hafner, direktor tovarne "Plamen" iz Kropotev. Nace Majcen, direktorja tovarne "Sukno" - Zapuže in "Merkurja" iz Kranja ter drugi.

V govoru glavnega direktorja podjetja tov. Valentina Marinka sta bila prikazana razvoj in rast podjetja od njegove ustanovitve leta 1922 dalje. Leto 1953 predstavlja v razvoju podjetja neko prelomnico. Te-

daj so se začele povečavati kapacitete, izvajati rekonstrukcije, osvajati novi izdelki in zboljševati kvaliteta. Skoraj 8-kratno povišanje brutto-produkta v razdobju 1953-1962 nam dokazuje dejstvo, da je znašal brutto-produkt leta 1953 480.000.000.- din, v letu 1962 pa so planirane 3.500.000.000.-.

V 10-letnem perspektivnem planu je predvideno še nadaljnje uvajanje avtomatizacije proizvodnje, tako da bo končno odpravljeno zgolj fizično oblikovanje izdelkov na tistih delovnih mestih, kjer se proizvodnja vrši še na primitiven način (primer: ročno kovanje verig)č

Poleg napredka v sami proizvodnji pa je bilo precej storjenega tudi za družbeni standard kolektiva, saj je bilo zgrajenih poleg 2 samskih domov 127 družinskih stanovanj, s katerimi je podjetje v precejšnji meri rešilo stanovanjske probleme posameznih članov kolektiva. Zgrajena je bila menza za topli obrok, uvedeni prevozi ljudi na delo in z dela, v vse kraje stanovanja delavcev. Poleg tega smo zvedeli iz referata glavnega direktorja, da se je podjetje zelo afirmiralo s kvaliteto svojih izdelkov tudi na zunanem trgu, predvsem v državah s čvrsto valuto. Danes podjetje izvaža izdelke v ca 16 zahodnih in nekaj vzhodnih držav. V letošnjem letu predvidevamo povečanje izvoza za 60 % proti preteklemu letu.

Vse to zgovorno priča o uspehih ko-

lektiva v 40 letih dela in naglem vzponu podjetja po letu 1953. Zato tudi kolektiv ni pozabil izkazati priznanje posameznim članom kolektiva, še aktivnim in že upokojenim, ki so bili v podjetju nad 25 let, še prav posebno pa štirim sodelavcem, ki so ta dan obhajali tudi 40. obletnico dela v tovarni.

Vsem tem jubilarantom, 47 po številu, so bila razdeljena praktična darila v znamenju priznanja za njihovo dolgoletno, vestno sodelovanje. Nagrajenci so bili zelo presenečeni nad izkazano pozornostjo in je bilo z njihovih obrazov opaziti nekakšno notranje zadovoljstvo in hvaležnost.

OBISK V TOVARNI ORODJA - TREBINJE

Orodje je poleg osnovnega sredstva - stroja prvi pogoj za racionalno in uspešno industrijsko proizvodnjo ter za njen napredek in povečanje produktivnosti.

Da bi zadovoljili osnovno potrebo naše strojegradnje, motorne industrije, brodogradnje in ostale kovinske predelovalne industrije, predvsem industrije rezilnega orodja za obdelavo vseh kovin, je bila postavljena tovarna orodja v Trebinju. Graditi so jo pričeli leta 1951, dogradili pa leta 1955. Obratuje že 7 let, vendar je redno obratovanje steklo komaj v zadnjih treh letih. Kolektiv industrije orodja ima za seboj že 10 let vztrajnega dela pri oblikovanju celote, osvajanju proizvodnje in izpolnjevanju obvez v našem gospodarstvu.

V pogledu izdelovanja rezilnega in kontrolnega orodja je kolektiv dosegel solidno osnovo in sodobno kvaliteto, ki je prvi pogoj za nadalj-

Program proslave sta izpopolnila vokalni oktet A.T. Linharta iz Radovljice, ki je z zvonečo pesmijo navdušil kolektiv, ter godba, ki je s svojim ritmom dajala takt razpoloženju udeležencev te svečanosti.

V imenu kolektiva obema izvajalca programa naša zahvala za sodelovanje.

Tako je naš kolektiv praznoval obletnico 40-letnega dela, razvoja in uspehov, ki jih je dosegel v tem razdobju.

J. Ješe

nji razvoj. Tovarna je najsodobnejše opremljena. Opremo so dobili iz različnih evropskih držav. Prihajala je postopno vse do leta 1956. Vprašanje pogonske energije so v začetku rešili z dizlovim agregatom, a končno je bilo rešeno vprašanje pogonske energije s priključitvijo na hidroelektrarno Jablanica po daljnovodu Bileča.

Za pričetek obratovanja so bili poseben problem ljudje. Ti so predstavljali na videz najtežji problem, toda izkazalo se je drugače. Vprašanje ljudi je namreč bilo v ospredju iz dveh vzrokov: Prvič je proizvodnja orodja občutljiva in zahteva mnogo preciznosti. Drugič pa v Trebinju do tega časa ni bilo nobene industrije. Poleg nekaj manjših uslužnih obrti je bila nekoliko bolj razvita le frizerska. Zaradi tega je bilo več ugovorov glede lokacije tovarne. Vendar so kasnejši rezultati pokazali, da tako gledanje, četudi je na prvi pogled logično,

ni bilo utemeljeno. Izkazalo se je, da ljudje že po naravi hitro doumejo to, kar se jim pokaže in objasni ter prav zaradi pomanjkanja industrijske tradicije celo mnogo lažje zapopadejo nekaj novega. Če gre pri taki novi stvari za sodobne metode dela, je uspeh podjetja zagotovljen.

Ta primer lahko pripomore k pravilnejšemu gledanju, da namreč zaostali kraji lahko tudi v industriji hitreje napredujejo, kljub pomanjkanju industrijske tradicije, ker stara tradicija čestokrat ovira sodobno proizvodnjo.

Sedanji vodilni kader je bil na praktiki v tovarnah orodja doma in v tujini. Ta strokovni kader je organiziral pospešene tečaje, v katerih se je šolal sleherni delavec, ki je stopil v tovarno orodja. Na podlagi izkušenj sodobnih izdelovavcev orodja in pri najprikladnejši opremi je univerzalnost dela popolnoma izpodrinjena. Proizvodne steze so prirejene po specialnih proizvodnih operacijah. Pravilno in nepravilno kaljenje oziroma termično obdelavo orodja preverjajo v metalografskem laboratoriju. Predizna kontrola jamči za precizno kvaliteto izdelave orodja. Kolektiv tovarne orodja izdeje za domači trg vse orodje po JUS standardih. Tudi pri nas je poraba strojno navojnih svedrov, dobavljenih od tega kolektiva polovico manjša, kot poraba svedrov iz Čačka in

Novega Sada. To dokazuje, da je mlada proizvodnja glede kvalitete prerasla staro proizvodnjo naših izdelovalcev iz Čačka in Novega Sada.

Enkrat letno povabijo delegate vseh svojih naročnikov v Trebinje, da se tam pogovore z njimi o vseh podrobnostih glede življenjske dobe orodja in dimenzij ter o vseh ostalih tehničnih in komercialnih vprašanjih.

Nekoliko še o Trebinju in njegovi okolici. Trebinje je oddaljeno 25 km od Dubrovnika, to je morja. Večina vodilnega kadra in visokokvalificiranih delavcev izhaja iz Dubrovnika. Zelo solidno gradijo stanovanjske hiše. Gradnjo stanovanjskih hiš vodi stanovanjska zadruga, ki je našla pravilno pot pri gradnji, kar se v Trebinju na prvi pogled tudi opazi.

V občini Trebinje je zaposlenih skupno okoli 7000 ljudi, ker se v njegovi okolici v dolini Trebinjščice gradi največji hidrogigant v naši državi.

Na podlagi prejšnjih navedb priporočam, da se pri naročanju vsakršnega orodja, katerega izdeluje ta tovarna, odločimo za njene izdelke zaradi njihove visoke kvalitete.

L. Čelič

Proizvodnja

DOBRA PROIZVODNJA V JUNIJU

Junij je bil po količinski proizvodnji najboljši mesec v tekočem letu.

Operativni plan je bil dosežen s 94 %, kar je vsekakor zelo dober uspeh, če upoštevamo, da še nismo imeli normalne proizvodnje v obratu OTV pri sidrnih verigah.

OBRAT VIJAKARNA je dosegel operativni plan v juniju s 106 % in se je že skoro približal osnovnemu planu. Tudi komadni plan je bil skoro pri vseh vrstah proizvodov dosežen in nekje še celo močno presežen. Res se je v vijakarni dvignil v juniju tudi stalež zaposlenih za 8 oseb, vendar je to s povečano proizvodnjo bilo popolnoma opravičeno, posebno še, če upoštevamo, da je bil temu obratu priključen tudi obrat galvanika s cementacijo.

Tudi za mesec julij so v tem obratu v glavnem dobri pogoji za izvršitev plana, potrebno bo samo vsaj tako dobro prizadevanje kolektiva, kot je bilo v mesecu juniju.

OBRAT VERIGARNA je dosegel osnovni plan s 100 % in operativni s 94 %. Pri elektrovarjenih verigah smo imeli nekoliko slabšo proizvodnjo zaradi delnega pomanjkanja naročil za opremljene verige, sicer bi bil v

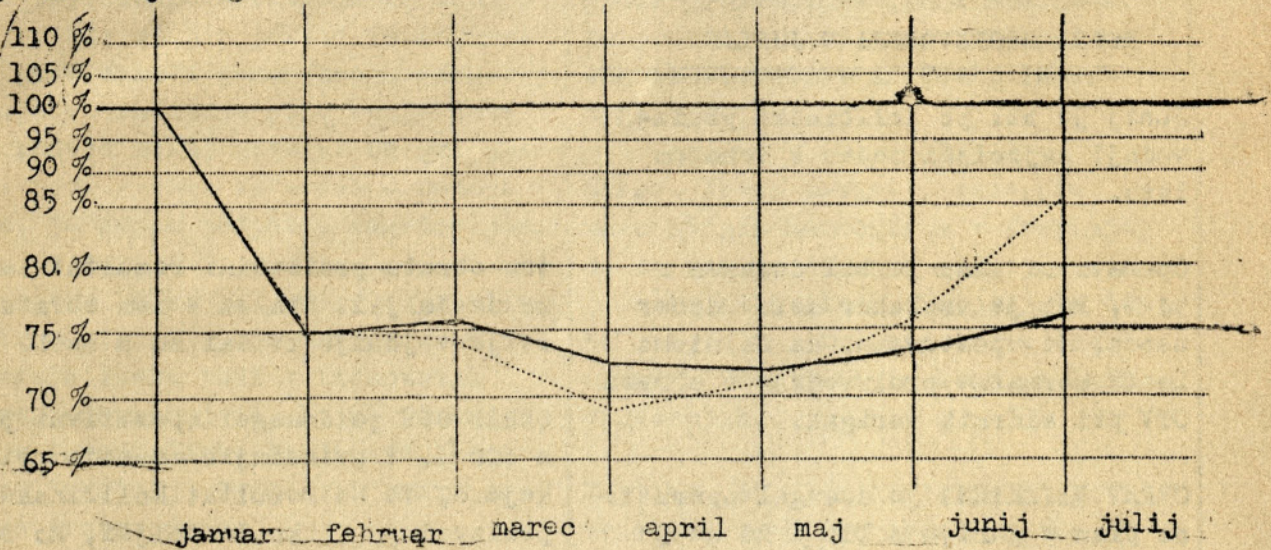
tem obratu proizvodni rezultat lahko še boljši. Stalež v tem obratu se je v juniju zvišal za 6 oseb.

OBRAT OTV je dosegel operativni plan s 100 %. V prihodnjih mesecih pričakujemo, da bo rezultat količinske proizvodnje lahko še boljši, ko se bo povečala proizvodnja sidrnih verig. Stalež se je v tem obratu znižal za 4 osebe, predvsem zaradi tega, ker smo formirali samostojno transportno grupo, ki je obrat do sedaj ni imel.

OBRAT KOVAČNICA je dosegel osnovni plan 73 procentno. Proizvodnja je bila slabša zaradi tega, ker še ni utečeno izdelovanje verig na stroju "Cime" in zato, ker je bila planirana produkcija lemežev za izvoz preložena na kasnejše mesece po naročilu odjemalcev. Proizvodnja ostalih artiklov je bila pa slabša zaradi pomanjkanja kvalificirane delovne sile in delno tudi zaradi manjšega prizadevanja kolektiva v obratu.

Prodaja v juniju ni bila tako visoka kot proizvodnja, vendar boljša kot prejšnji mesec.

Grafični prikaz proizvodnje za obdobje januar - junij po količini proizvodnje izgleda takole:

..... = finančna realizacija plana
 ————— = količinska realizacija plana

Jože Ljubič

IZ KOMUNE

ZBOR PROIZVAJAVCEV JE RAZPRAVLJAL
 O OSEBNIH DOHODKIH

V zadnjem času se vsepovsod veliko razpravlja in piše o osebnih dohodkih in razmerjih. Tako so tudi odborniki zbora proizvajavcev CbLO Radovljica na seji 5/7-1962 razpravljali o poročilu komisije za osebne dohodke, ki je imela nalogo, ugotoviti pravilnost delitve čistega dohodka in osebnih dohodkov v letu 1961 za vsa podjetja, zavode in ustanove na področju občine. Iz podatkov, ki so bili predloženi zboru proizvajavcev, je razvidno, da so skoraj vsa podjetja razen redkih izjem, izplačala v minulem letu veliko več osebnih dohodkov kot pa v letu 1960, čeprav se proizvodnja bistveno ni povečala, in nekaterih podjetjih pa je celo nazadovala.

Ne bo odveč, če navedemo nekaj statističnih podatkov o izplačanih osebnih dohodkih v letu 1961 v primerjavi z letom 1960. Tako so na primer izplačali Kemična tovarna Podnart 106 % proti letu 1960, Veriga 105, TIO 143, Jelka Radovljica 108, LIP Bled 122, Elan Begunje 103, GG Bled 118, Čokolada Lesce 130, Gradbeno podjetje Bled 143, Trg. podjetje "Murka" Lesce 129, Železnina Radovljica 132, Zaloga piva Lesce 147, Park hotel Bled 152, hotel Triglav Bled 145, hotel Zlatorog Bohinj 152, Okovje Kamna gorica 110, Kovinski obrat Bohinjska Bistrica 136, Ključarskičarstvo Radovljica 130, Čevljarna Bled 133, Žaga Begunje 138, Mesarija Radovljica 136,

Knjigarna Radovljica 121, Zdravstveni dom Bled 131, Zdravstveni dom Radovljica 124, Zdravilišče Čufar 170, Lekarna Radovljica 126, Lekarna Bled 153, Komunalna uprava Bled 146 itd. Iz tega se vidi, da so plače, zlasti v trgovini, gostinstvu in obrti, neupravičeno in neutemeljeno naraščale, dočim so v industriji naraščanja mnogo manjša z izjemo tovarne TIO. Brez dvoma je povečanje izplačanih osebnih dohodkov vplivalo na zvišanje cen vsem artiklom in življenjskim potrebščinam. Pri tem so vsi ukrepi, v kolikor so jih občinski in drugi organi izvajali, ostali brezuspešni. Dviganje cen pa je prizadelo največ tiste grupe zaposlenih z nižjimi dohodki.

Najvišji povprečni osebni prejemki v posameznih podjetjih oziroma zavodih in ustanovah so bili tudi zelo različni. Povprečni izplačani osebni dohodki po podatkih imenovane komisije, ki so jih predložila podjetja, so bili za najvišje plačana delovna mesta v Zdravstvenem domu Radovljica 117.000.--, Zdravstveni dom Bled 105.000.--, Sukno Zapuže 103.000.--, Plamen in Veriga 97.000.--, Elan Begunje 83.000.--, TIO Lesce 81.000.--, hotel Jelovica Bled 80.000.--, Almira Radovljica 69.000.--, Trg. podj. Koloniale Bled 69.000.--, Lekarna Bled 69.000.--, Ključavničarstvo Radovljica 65.000.--, Pekarna Bled in Radovljica 64.000.--, Mesarija Radovljica 64.000.--, Čipke Bled 63.000.--, gostišče Dobrča Brezje 62.000.--, Gostišče Podnart 59.000.--, hotel Toplice Bled 57.000.--, Vino Bled 54.000.--, Mesarija in klavnica Bled 52.000.--, Radioservis Bled 52.000.--, Tapetništvo Radovljica 52.000.--, gostilna Turist Lesce 50.000.-- itd. Poleg denarnih prejemkov so skoraj v vseh gostinskih podjetjih posamezniki dobivali še pla-

čilo v naturi, to je hrano, stanovanje, pijačo in drugo. Na tipičnih delovnih mestih (ne najnižjih) pa so bili prejemki takile: Kemična Podnart 35.000.--, Čipke Bled 30.000.--, Vino Bled 28.000.--, hotel Zlatorog Bohinj 28.000.--, Gradbeno podjetje Bled 27.000.--, hotel Jelovica Bled 26.000.--, Trg. podj. Železnina Radovljica 26.000.--, TIO Lesce 24.000.--, gostišče Turist Lesce 24.000.--, Veriga Lesce 24.000.--, Čokolada Lesce 23.000.--, Plamen Kropa 23.000.--, Gostišče Dobrča Brezje 22.000.--, Elan Begunje 19.000.--, Jelka Radovljica 19.000.--, Almira Radovljica 17.000.--, GG Bled 16.000.--, Sukno Zapuže 16.000.-- itd. Več primerov je bilo, da so posamezna podjetja izplačala delavcem na pomožnih delovnih mestih v industriji 11, 12 do 15.000.-- dinarjev, dočim v trgovini tako nizkih izplačil ni bilo.

Značilno je, da so vsi pravilniki o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov sestavljeni tako, da dajejo široka pooblastila upravnim odborom ali delavskim svetom, da razmerja po potrebi lahko spreminjajo. Skoraj v nobenem primeru v pravilnikih ni upoštevano gibanje produktivnosti dela, ki naj bi vplivalo kot osnovno merilo za delitev oziroma naraščanje osebnih dohodkov. Izračuni so pokazali, da višina izplačanih osebnih dohodkov ni bila krita s produktivnostjo dela. Porazna je tudi ugotovitev, da se v mnogih primerih na režijskih delovnih mestih regulira osebni dohodek enostavno z različnimi faktorji, ki niso rezultat dviga produktivnosti, ampak samo tendence za zvišanje osebnih dohodkov zlasti na odgovornih delovnih mestih. V tekstualnih delih pravilnikov proklamirana načela o pravični delitvi osebnih dohodkov v večini primerov sploh niso uveljavljena in se je enostavno nanje pozablja-

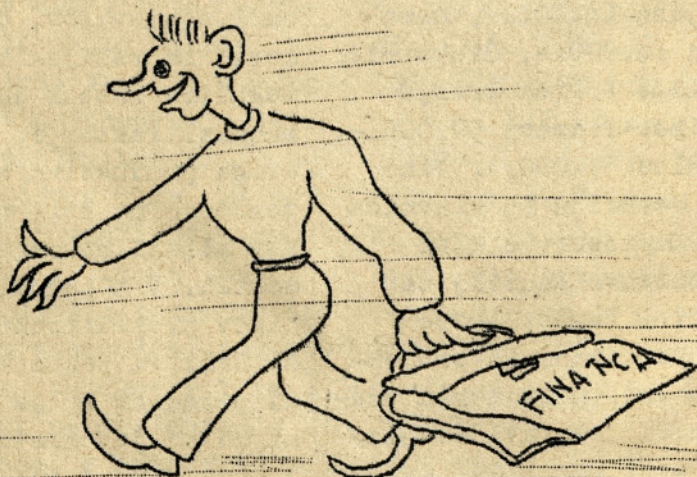
10. Posebno v trgovini izplačila niso bila v skladu z družbenimi načeli, kar velja predvsem za naslednje trgovine: Koloniale Bled, Slovenka Radovljica, Železnina Radovljica, Vino Bled. Podobno stanje je tudi v gostinstvu in obrtništvu. Še poseben problem so izplačila v zdravstvenih ustanovah, kar je razvidno iz že navedenih podatkov. Višina izplačanih osebnih dohodkov v zdravstvu v posameznih primerih je problematična in se kažejo tendence po čim večjih zaslužkih z raznimi dodatnimi merili in raznimi dodatki. V tej panogi so problematični odnosi z Zavodom za socialno zavarovanje. Fondi, ki jih dosegajo Zdravstveni dom Bled v višini 2,209.000.- in Zdravstveni dom Radovljica v višini 1,920.000.- v lanskem letu proti fondom bolnišnice za duševne bolezni Begunje v višini 27,000.000.- in Klimatskega zdravilišča Dvorska vas v višini 1,500.000.- kažejo, da so možnosti zaradi različno formiranih cen neenake in formirane po občutku. Postavlja se vprašanje, v koliko sploh obstoji potreba, da v okviru ene komune obstajajo tri enake upravne službe. Realno gledano bi zdravstvene ustanove z enotnim načinom upravljanja in gospodarjenja lažje razvijale potrebne službe in, kar je najbolj

važno, bolj ekonomično in ceneje. Podobno je stanje tudi v veteri-

narskih zavodih, ki bi morali skupaj z mesarskimi podjetji v občini misliti na možnost združitve vseh teh v eno samo podjetje.

Na podlagi vseh teh podatkov in razprave na ZP so bila sprejeta priporočila, ki narekujejo vsem gospodarskim organizacijam, zavodom in ustanovam, da v bodoče usklajujejo izplačilo osebnih dohodkov s produktivnostjo dela in da se višanja osebnih prejemkov odražajo v prvi vrsti pri nižjih skupinah zaposlenih, da se s tem odpravijo dosedanja previsoka in neznosna razmerja. Nadalje naj podjetja prenašajo pristojnosti v zvezi z delitvijo in gospodarjenjem na ekonomske enote, dela naj se na usposabljanju in organizaciji raznih strokovnih služb in servisov za obrtna in manjša gospodarska podjetja. Nadalje je treba preko upravnih organov občine proučiti možnost in predlagati združevanje posameznih podjetij iste stroke. Komisija za osebne dohodke pri ObLO naj bi nadaljevala svoje delo po danih direktivah vse dotlej, dokler obstoji potreba za to.

N.Bulut

Tehniki nižeje

TOPLO CINKANJE ŽELEZNIH PREDMETOV

Glede na to, da ima podjetje v prihodnosti namen postaviti napravo za toplo cinkanje verig in opreme, je namen tega članka seznaniti širši krog bravcev s tehnologijo tega postopka.

Pri toplen cinkanju razlikujemo 2 postopka, in sicer tako imenovani "mokri" in "suhi" način. Bistvena razlika med njima je v tem, da pri mokrem načinu pridejo predmeti mokri, to je neosušeni v samo cinkovo kopel in je delo pri tem načinu, ki ima poleg čistejšega dela še to prednost, da prihrani občutno količino cinka. Vrstni red operacij pri suhem načinu je sledeč:

1. luženje v solni kislini,
2. izplakovanje v vodi,
3. omočitev predmetov v raztopini cinkloridov,
4. sušenje,
5. posužanje,
6. fiksiranje cinkove prevleke

1) Prvi pogoj za uspešno cinkanje predmetov je kovinsko čista površina teh predmetov. Z drugimi besedami povedano: treba je z njih odstraniti škajo, nastalo med samim proizvodnim procesom. Zato je potrebno kovaške izdelke in verige, ki so bile žarjene, lužiti najprej v žvepleni kislini. Šele nato sledi luženje v solni kislini, kjer se odstranijo preostali sulfati. Kopel solne kisline pripravimo v razmerju 1:1, to je en del tehnično čiste solne kisline na 1 del vode. Koncentracija tako sestavljene kislinske kopeli znaša ca 10° Bè. Luženje

se v tej kopeli lahko vrši vse dotlej, dokler gostota kopeli ne naraste na 28 - 30° Bè. To je znak, da je kislina popolnoma izrabljena in jo je potrebno izmenjati oziroma nadomestiti s svežo. Pri tem je važno, da se posode temeljito očistijo, da ne pridejo ostanki stare, izrabljene lužine in umazanija, ki se nabere na dnu, v svežo pripravljeno kopel. Da preprečimo preluženje predmetov, se dddaja štedilna lužina "Sparbeize". Dobi se na tržišču pod različnimi imeni. Dodatek te obenem preprečuje premočno razvijanje kislinskih hlapov, tako da ni v prostoru kislinske megle, ki močno nagrizava vse kovinske dele.

Posode za solno kislino so različnih izvedb, bodisi lesene (macesnove), granitne, keramične, v zadnjem času pa železne in prevlečene z odpornimi snovmi proti kislina. Seveda morajo biti te posode opremljene tudi z exhaustorji za odvajanje zdravju škodljivih kislinskih hlapov. Hlapi solne kisline kvarno vplivajo predvsem na zobe in na sluznice dihalnih organov.

- 2) Po samem procesu luženja je treba predmete temeljito izprati v tekoči vodi, da se čimbolj odstranijo kislinski ostanki.
- 3) Izplakovanju sledi omočitev predmetov v raztopini cinklorida ali mešanici cinka in amonklorida. Koncentracija te raztopine naj znaša 40 - 50° Bè in naj bo ogrevana na 70 - 80° C. Z omočitvijo predmetov v tej raztopini dosežemo aktiviranje površine predmetov.

Tudi pri tej kopeli je potreben ekshaustor za odvajanje hlapov.

- 4) Sušenje predmetov, ki so bili omočeni v raztopini cinkklorida, naj se vrši pri temperaturi 150 - 200°C. Najprimernejše je sušenje s toplim zrakom, katerega električno ogrevamo. Sušenje ima namen, odstraniti hidratno vodo iz cinkkloridovih hidratov na predmetu, ker pride sicer do močnega brizganja pri vstopanju predmetov v samo cinkovo kopel. V primeru, da niso predmeti temeljito osušeni, je delo zaradi že omenjenega brizganja cinka nevarno za delovno posodo, delovni prostor je umazan in videz cinkanih predmetov ni najlepši, zaradi neenakomerne debeline cinka na površini predmeta.

Sušenje predstavlja sicer dodatno investicijo v primerjavi z "mokrim" načinom pocinkanja, vendar ima, kot že rečeno, sledeče prednosti:

- precejšen prihranek cinka
 - čistejše delo
 - lepši videz pocinkanih predmetov
- 5) Temeljito očiščeni in osušeni predmeti se potopijo v raztaljeni cink. Tališče cinka znaša 419°C, temperaturo kopeli pa držimo med 450 do 460°C. Kot vložek se uporablja tako imenovan finizinc z 99,70 % Zn in 0,10 % Pb, ali pa rafinirani cink z 98,80 % Zn in 1 % Pb. Cinkova kopel se ogreva električno, ker je regulacija temperature pri tem najugodnejša. Grelne spirale naj bodo nameščene samo ob stranskih stenah, ne na dnu.

Problem predstavlja tudi izbira primerne materiala za pocinko-

valne banje, ker raztaljeni cink močno nagriza železo, predvsem na varilnih šivih, kjer je struktura materiala nehomogena. Posode so običajno iz 35 mm pločevine z 0,1 % C in manj kot 0,1 % Si. Z rastočo vsebnostjo Si v pločevini in z rastočo temperaturo cinkove kopeli zelo močno naraščajo izgube na železu, to je tvorba trdega cinka je zelo intenzivna.

Pri vtapljanju železnih predmetov v raztaljeni cink nastanejo zaradi reakcije s površino železa Fe - Zn zlitine, ki se delno odločijo s predmeta in se usedajo na dno kopeli kot imenovani trdi cink. Ta trdi cink je treba periodično odstranjevati iz kopeli s pomočjo posebnih, sitasto izoblikovanih lopat. Vendar znaša pri ročnem pobiranju trdega cinka izguba na čistem cinku 30 do 50 %, pri strojnem pobiranju (vibratorji, centrifuga) pa se zniža na 10 %. Na splošno velja kot normalno nastanek 12 - 15 % trdega cinka od vložene cinka.

Na površini predmeta nastale Fe-Zn zlitine so bolj ali manj krhke. Njihova debelina je odvisna od časa zadrževanja predmeta v kopeli. Šele pri jemanju predmeta iz kopeli se ta Fe-Zn plasti prekrijejo s čistim cinkom. Debelina te čiste cinkove plasti je odvisna od viskoznosti kopeli in hitrosti, s katero predmeti zapuščajo kopel. Čim manjša je hitrost, tem manjša je debelina te čiste cinkove plasti.

Dodatek aluminija cinkovi kopeli (0,15 - 0,20 %) zavira tvorbo Fe-ZN zlitin in s tem nastajanje trdega cinka.

Svinec, ki je malenkostno topen v cinku, zviša viskoznost kopeli in povzroča s tem debelejšo plast čiste cinka na predmetu.

Da se izognemo premočnemu nagrizovanju pocinkovalne banje in s tem tvorbi trdega cinka, obstoji še sledeči postopek. Pocinkovalno banjo napolnimo najprej s svinsem (tališče 327°C) in šele nato sledi tanka plast cinka. Predmeti pasirajo najprej svinčevo kopel, kjer se segrejejo na temperaturo pocinkanja brez tvorbe kakršnikoli zlitinskih plasti. Zaradi kratke reakcijske dobe, v sami cinkovi kopeli pa je tudi nastajanje trdega cinka minimalno.

Pomanjkljivost tega načina pa je ta, da vsebuje prevleka več svinca in je zato nagnjenje k temnemu videzu.

6) Ko zapuste predmeti cinkovo kopel, fiksiramo cinkovo prevleko z omočitvijo predmetov v vodi, kateri lahko dodamo nekaj maščobe za boljši videz in sijaj površine.

Ing.V.Rozman

nasveti

ZDRAVA PREHRANA JE VIR ZDRAVJA!

Danes ni več mnogo tistih ljudi, ki mislijo, da je dobra in zdrava hrana luksuz za posamezne izbrance. Nasprotno. Dobra in zdrava hrana je v današnji naglici življenja pogoj za ohranitev zdravja sedanjemu, kakor tudi prihodnjim rodovom.

Človek, ki dela, troši svojo moč. Čim več dela, tem več moči porabi. Moč ali energijo pa človek pridobi s hrano. Človeško telo lahko v neki meri in na preprost način primerjamo s strojem. Stroj v pogonu potrebuje moč, ki ga poganja. To moč mu dovajamo v obliki bencina, nafte, premoga, plina ali električnega toka. Čim večja je obremenitev stroja, tem več goriva mu moramo dovajati. Iz nič potemtakem ne more biti nič. Vprašanje je, ali je človek podoben stroju. Na to vprašanje lahko odgovorimo, da ni. Človek lahko da od sebe večjo moč, čeprav se slabše hrani. To pomeni, da lahko da od sebe več moči, kot jo je dobil v hrani. Prav v tem se človek razlikuje od stroja. V trenutku, ko stroju nehamo dovajati gorivo, se ustavi.

Človek pa, čeprav ne dobiva zadostne in redne hrane, lahko nekaj časa daje od sebe več moči, vendar se njegovo telo začne črpati. Temu pravimo hujšanje. Razlika je potemtakem samo ta, da človeško telo pri pomanjkanju hrane črpa samega sebe. Tako lahko doumemo, da naravno mačelo ob pretvarjanju energije velja enako, tako za stroje kot za vsa živa bitja. Vsa živa bitja potrebujejo za svoj obstanek in dejavnosti hrano, če pa te ni dovolj ali pa je zmanjka, jo črpajo iz lastnega telesa toliko časa, dokler ne poginejo.

Pri avtomobilu se ponavadi zanimamo, kakšna je poraba bencina na 100 km. Pri tem seveda upoštevamo moč, ki jo razvije motor in ki jo izražamo v konjskih močeh. Pri človeku pa upoštevamo obremenitve telesa v teku enega dne. Do danes še nimamo uporabne metode, s katero bi lahko zanesljivo izračunali obremenitve človeškega telesa v kg/m za posamezna dela. Zato delimo delo na lažje, težko in naporno. S tem pri-

bližnim ocenjevanjem različnih del pa smo še daleč od tega, da bi lahko pravilno ocenili obremenitev za posamezna dela. Za duševne delavce pa obremenitve niti približno ne moremo izmeriti, ker so nam danes le deloma znane samo razne živčne motnje, ki so posledica prevelikih duševnih naporov.

Upoštevati moramo tudi dejstvo, da vsak človek ne izkorišča na enak način zaužito hrano, pa tudi moč, ki jo razvije, ni pri vseh ljudeh enaka. Zato je ocenjevanje zmoglosti posameznikov za določene obremenitve največkrat zelo težavna stvar.

Moč ali energijo, ki jo dajejo različne vrste živil, izražamo z mersko enoto, ki se imenuje KALORIJA. Pišemo jo s kratico Kal. Ena kal je količina toplote, ki je potrebna, da se en kilogram vode segreje za eno stopinjo Celsiusa. Če n.pr. zažgemo v posebni posodi en gram čiste masti, se bo en kg vode segrel za 8 stopinj C. To pomeni, da ima en gram čiste masti 8 Kal energije. Če pa sežgemo v isti posodi en gram sladkorja ali en gram čiste beljakovine, se bo en kg vode segrel za 4 stopinje Celsiusa. To pomeni, da imata en gram sladkorja ali čiste beljakovine 4 Kal. energije.

Porabo moči ali energije pri človeku najlažje merimo tako, da izmerimo toploto, ki jo oddaja človeško telo v eni uri ali v enem dnevu. Da je to pravilen postopek, lahko spoznamo po tem, da se vsa energija bencina, ki se sprosti v motorju naposled spremeni v toploto. Isto se dogaja v človeškem telesu. Številne meritve so pokazale, da porabi človek na tešče in v popol-

~~nem mirovanju eno Kal na kilogram~~ telesne teže v eni uri. Recimo da tehta človek 70 kg. V enem dnevu porabi 70 kg težak človek: $70 \text{ kg} \times 1 \text{ Kal} \times 24 \text{ ur}$ je 1.680 Kal dnevno.

Ker pa človek ne miruje, ampak dela, porabi več Kal, kar je odvisno od obremenitve oziroma od uporabe moči. Dognano je, da človek, ki opravlja svoje delo mirno in sede, porabi 2.500 Kal dnevno. Če pa težko dela, porabi do 5.000 Kal dnevno. Če teh kalorij ne pridobi v hrani, jih telo črpa iz samega sebe, pri tem pa hujša, to je izgublja težo.

Za odraslega normalnega človeka je dognano, da morajo biti sestavine v hrani v določenem razmerju, in sicer:

118 g čistih beljakovin
56 g čistih masti
500 g čistih sladkorjev

Razumljivo je, da se morajo v tej hrani nahajati tudi vitamini in rudninske snovi. Če izrazimo zgoraj omenjene sestavine hrane v kalorijah, potem dobimo takšne številke: 100 g beljakovin da 400 Kal
100 g masti da 800 Kal
500 g sladkorjev da 2000 Kal

Ker pa običajna živila ne vsebujejo čistih beljakovin, čistih masti in sladkorjev, je treba poznati sestavine posameznega hranila in količine beljakovin, masti in sladkorjev, ki so v njem zastopani, da lahko preračunamo kakovostno in kalorično vrednost. N.pr.: 100 g sveže govedine vsebuje 18 g beljakovin in 23 g masti, ostalo pa je voda. Če bi hoteli zadostiti pravilu, da mora odrasel človek zaužiti 100 g beljakovin dnevno, potem bi moral skuhati in pojesti pol kilograma govedine

dnevno. Ker pa človek ne dobi beljakovine samo v mesu, moramo vedeti, da je v enem litru mleka 30 g beljakovin, v enem kilogramu sira 320 g beljakovin in v enem jajcu okoli 10 g beljakovin. Če gledamo iz ekonomskega stališča, potem vidimo, da je v treh litrih mleka 100 g beljakovin, cena za te beljakovine je samo 120.- din. 300 g sira ima 100 g beljakovin, njegova cena pa je okoli 300.- din. 500 g govedine ima 90 g beljakovin, cena pa je 350.- din. 10 jajc ima okoli 100 g beljakovin, cena pa znaša 250.- din. Tako je razvidno, da je najcenejše mleko in jajca. Mleko pa

ima še druge prednosti. V treh litrih mleka je poleg 100 g beljakovin tudi 100 g masti in 150 g sladkorja. Kruh ima v dveh kilogramih 90 g beljakovin in 900 g sladkorja ali skupno 4.400 Kal. En liter olja ima 9000 Kal.

Gotovo je, da ima pri sestavi jedilnika veliko besedo okus in navada, nič manjšo besedo pa ima tudi mošnja. Preudaren človek bo pa vsekakor premislil, kaj je bolj koristno za zdravje in cenejše za žep.

Dr. Artur Šulin

"KAJ MORA VEDETI KOLESAR?"

Kolo je bilo svoje čase v cestnem prometu zelo ceneno prevozno sredstvo, saj z njim človek skoraj ni imel stroškov. Gostota prometa na cesti tedaj ni bila pisana z motornimi vozili kot danes. Hitrejša vozila na motorni pogon pa so za cestni promet zelo nevarna prevozna sredstva, ne le sama zase, temveč za vse koristnike cest. Prav tako so v prometu zelo nevarni kolesarji, če le-ti ne spoštujejo vseh pravil določenih za cestni promet. V našem okraju imamo namreč ca 60.000 kolesarjev in prav ti so dostikrat povzročitelji prometnih nesreč. Vsak kolesar bi namreč moral vedeti osnovna pravila, ki so določena za kolesarski promet. Če se vozite s kolesom tudi le od časa do časa, vas to ne opravičuje krivde nesreče. Pomnite torej, da je kolesar prav toliko dolžan in ima iste pravice kot šofer avtobusa, motorist, avtomobilist, voznik vprežnega vozila in drugi, torej smo si v cestnem prometu vsi koristniki glede discipline, spoštovanja

predpisov in ravnanja po njih ENAKI. Ker pa smo si enaki, bi želel kolesarje seznaniti vsaj z najvažnejšimi predpisi, ki veljajo zanje.

- 1) Starši ne smejo zaupati kolesa otroku, ki še ni star 8 let. Otroku, ki je dopolnil 8 let starosti, se sme voziti v cestnem prometu le, če je v šoli opravil izpit za kolesarja in prejel kolesarsko izkaznico. Za nesreče, ki jih povzročijo otroci, so odgovorni starši.
- 2) Kolo mora imeti spredaj belo luč, ki je trdno pritrjena in ne sme svetiti več kot 25 metrov. Na zadnjem delu kolesa mora biti odbojno rdeče steklo (mačje oko), nameščeno pravokotno na os, vedno čisto in 70 cm od tal.

K temu bi poudaril, da se zgodi mnogo nesreč samo zaradi zadnje luči, ki jo vozniki motornih vozil, ki vozijo za nami ne opa-

zijo pravočasno in zaradi prekratke razdalje nimajo več možnosti za zaviranje.

3) Na kolesu je dovoljeno voziti otroka do 8 let starosti le pod pogojem, če je kolo opremljeno s sedežem za otroka in stopalkami.

4) Vedeti moramo, da na kolesu ne smemo voziti takih predmetov, ki z njimi zakrivamo pregled in bi tako ogrožali druge koristnike ceste in tudi sebe ovirali pri varni vožnji. Voziti ne smemo dolgih predmetov, sodov, gajbic, težkih predmetov preko krmila, odprtega dežnika pred obrazom in podobno.

5) Prepovedano je krmariti tako, da lovimo ravnotežje le s telesom (brez prijema za krmilo). Vsaj z eno roko morate držati za krmilo, vendar pa boste varno vozili le, če krmilo držite z obema rokama.

6) Zvonec mora imeti vsako kolo. Z njim opozorite pešca, ki nepazljivo prečka cesto, in tudi tiste, ki niso pozorni na promet na cesti. Z zvoncec ne kličimo znancev, niti se ne poigravamo zaradi dolgočasja.

7) Kolesar mora voziti po skrajno desnem robu cestišča, tako da ne ovira hitrejših vozil. Če je na cestišču označena steza za kolesarje (bela črta ob desnem robu ceste), mora kolesar voziti po tej stezi. V kolikor je ob cesti posebna kolesarska pot, mora kolesar voziti po tej poti. Destikrat vidimo prometni znak okrogle oblike z rdečim robom,

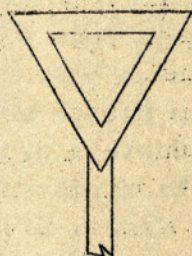
na rumenem polju pa črno kolo.

To pomeni, da je prepovedano kolesarjenje. Če je prometni znak modre barve, kolo v sredini pa belo, pomeni, da je tu obvezna kolesarska pot.

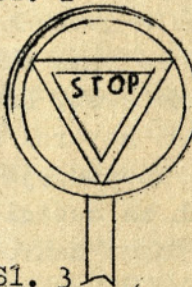
8) Kot vsa druga vozila morajo tudi kolesarji spoštovati tri najosnovnejša pravila za vožnjo skozi križišče in se ravnati po njih. Ta pravila so:

a) Če kolesar vozi po stranski cesti, imajo vsa vozila, ki vozijo po glavni cesti, prednost. Stransko cesto nam označuje prometni znak na sliki št. 1.

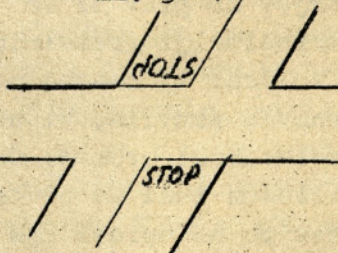
Sl. 1

Sl. 2

Sl. 3

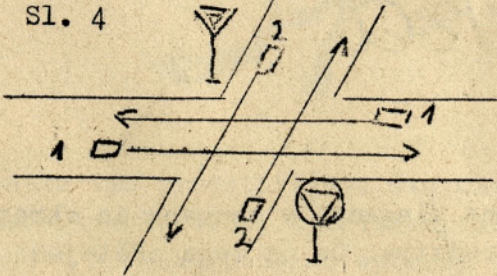
V mnogih križiščih pa najdemo tudi znak "Stop", ki narekuje vsem vozilom, da se morajo ustaviti. Prav tako se pri tem znaku ustavi tudi kolesar. To vrsto znaka kaže slika št. 2. Isto dolžnost kot pri znaku "Stop" imamo tudi, če je na cestišču pred križiščem označba "Stop" kot kaže slika št. 3.

Taki znaki in označbe so vedno postavljeni v nepreglednih križiščih.

Na sliki 4 vidimo vrstni red vozil v križišču glavne in

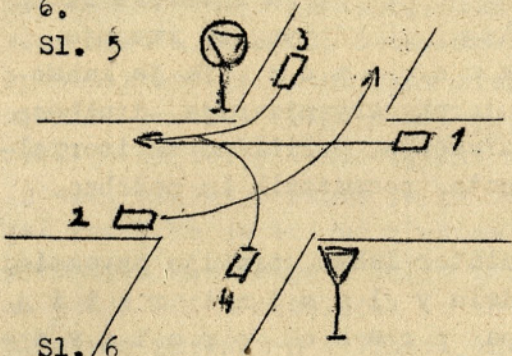
stranske ceste.

Sl. 4

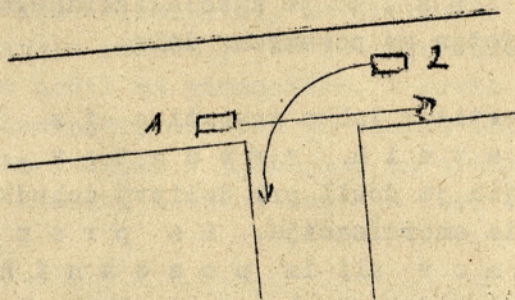

- b) Kadar sta dve vozili na isti cesti, ima prednost tisto vozilo, ki vozi naravnost ali zavija v desno, pred vozilom, ki zavija v levo. Tako situacijo in razpored prikazujeta sliki 5 in 6.

Sl. 5

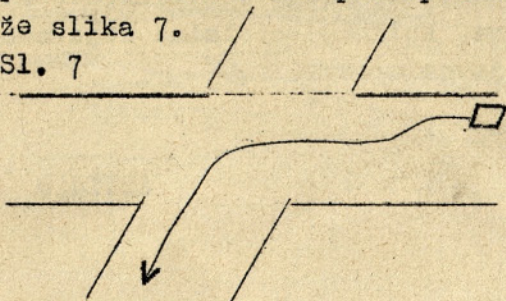

Sl. 6

Pomnite, da je zelo važen moment pred križiščem, predno zavijamo v levo. Vsako vozilo mora PRAVOČASNO (tudi kolesar z roko) nakazati smer, za tem pa se pričnemo pomikati proti levi strani desne polovice ceste. Tak postopek kaže slika 7.

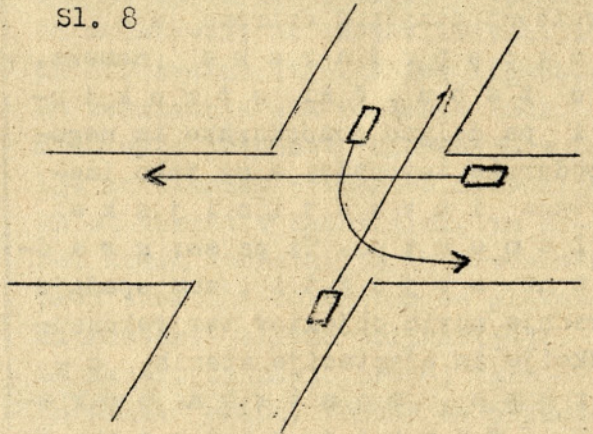
Sl. 7

Vsak se mora zavedati, da pri zavijanju v levo daje prostor za prehitvanje po DESNI strani vsem vozilom, ki vozijo za njimi naravnost ali v desno.

- c) Če vozimo v križišče, kjer ni nobenih prometnih znakov, moramo vedeti, da se križata dve enakovredni cesti. V tem primeru imamo vsi vozniki enake dolžnosti in tudi pravice. Upoštevati moramo "DESNO PRAVILO", kot kaže slika 8. Paziti moramo le na vozila, ki nam prihajajo z desne strani v križišče in prav tem moramo dati prednost. V kolikor na svoji desni nimamo nobenega vozila, ste potem prvi. Pri "desnem pravilu" ni prav nič važno, kam kdo zavija!

Sl. 8

Upam, da sem najosnovnejša pravila za varno kolesarjenje podal. V kolikor bomo vozili disciplinirano, se nam nesreč in karambolov ni treba bati. Vsi bi morali stremeti za tem, da nesreče preprečujemo, da znižujemo število invalidov zaradi prometnih nesreč, da znižujemo tudi število smrtnih žrtev, saj življenje imamo le eno.

Ekonomika

NEKAJ POJMOV O INVESTICIJAH

Pod pojmom investicije razumemo v ožjem pomenu vlaganja denarja v osnovna sredstva, v širšem pa tudi vlaganje v obratna sredstva, ki so potrebna za redno poslovanje gospodarske organizacije. Beseda investicija pa lahko poleg tega pomeni tudi neko sredstvo za delo (orodje, zgradbo), ki je še v izgradnji.

Investicije delimo po dveh kriterijih, in sicer po namenu in po tehnični strukturi. Po namenu ločimo vlaganja v gospodarstvo, kar imenujemo kapitalna izgradnja, in v družbeni standard oziroma za negospodarske namene. Po tehnični strukturi pa delimo gospodarske in negospodarske investicije na tako imenovane investicijske elemente. Ti pa so: gradbeni objekti, sam spadajo gradnje novih objektov ter rekonstrukcije in adaptacije starih, oprema, montaža opreme, vzgoja kadrov, in sicer tistih, ki jih ne more dati splošno šolstvo in ki so potrebni za nova delovna mesta, ki bodo nastala z investiranjem, vzreja živine, sadjereja in pogozdovanje, študije in znanstveno raziskovanje ter odkupi in odškodnine.

Investicije delimo tudi na bruto, neto in nove investicije. Bruto investicije pomenijo

skupna vlaganja v osnovna in obratna sredstva. Če od tega odštejemo vplačano amortizacijo, dobimo neto investicije, če pa odštejemo uporabljeno amortizacijo, pa nove investicije.

Tisti, ki vlagajo denar oziroma po katerega namenu in za katerega račun se vlagajo sredstva, se imenuje investitor. Ta je lahko gospodarska organizacija, družbena organizacija, politično teritorialna enota, posameznik in podobno.

Investitor lahko opravlja investicijska dela v lastni režiji ali pa preko proizvajalca, to je specializiranega podjetja za posamezna dela.

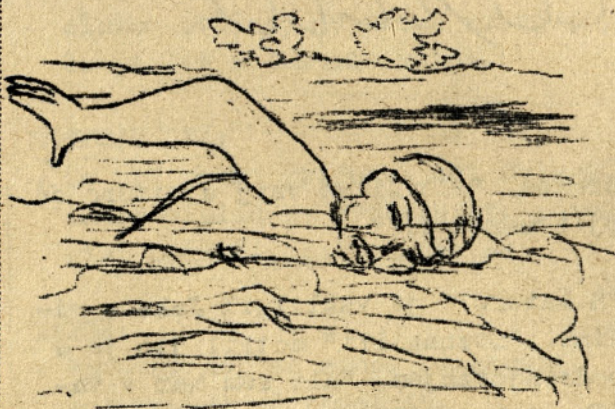
Investitor lahko investira iz lastnih sredstev, ki jih je dobil pri delitvi dohodka, in iz amortizacije, iz proračunov ali iz posebnih skladov, kot so družbeno investicijski skladi, stanovanjski skladi in nekateri posebni skladi, ki služijo za financiranje posameznih gospodarskih dejavnosti (n.pr. kmetijski sklad). Iz proračunov se navadno financira samo negospodarske dejavnosti, to je stanovanjsko-komunalna, kulturno-socialna dejavnost in javna uprava.

A. Vidic

Šport

Danes vam predstavljamo dva člana našega kolektiva, športnika, ki sta nam v kratkih potezah orisala tudi sredini, kjer delujeta.

JOŽE S M R E K A R je vajenec v orodjarni, star 17 let. Čeprav plava že dalj časa, je postal aktiven tekmovavec plavalnega kluba Prešeren Radovljica leta 1958, član prvega moštva pa 1960. leta. Njegova specialiteta je metuljčkov slog, trenira pa tudi dolge crawl proge. Jože je najboljši radovljiški metuljčkar, največji uspeh pa je dosegel lani, ko je bil na mladinskem prvenstvu Slovenije v Celju drugi na progi 200 m metuljček in na članskem prvenstvu v Trbovljah peti v isti disciplini. Da bi lanske uspehe ponovil, je vso zimo marljivo hodil na gimnastiko, v prvih pomladanskih mesecih pa enkrat tedensko odhajal v Ljubljano in treniral v zimskem bazenu, kasneje tudi v

bazenu hotela Toplice na Bledu, dokler niso odprli radovljiškega kopališča. Poleg tega je nabiral kondicijo z dopolnilnimi športi, od katerih sta mu pri srcu zlasti košarka in namizni tenis.

S klubom je prepotoval vso Slovenijo in bogat koledar za letošnjo sezono mu bo omogočil, da bo spoznal še ostale kraje v ožji domovini. Jože meni, da bo njegov klub prvi v slovenski plavalni ligi. Seveda v tej ne tekmujejo najboljše slovenske ekipe, te se poganjajo v vodo v okviru zveznih lig. V primeru, če bi tu res dosegli prvo mesto, bi sodelovali še na kvalifikacijah za II. zvezno ligo. Poleg ligaškega tekmovanja sta pomembna tudi mladinsko prvenstvo Slovenije v Celju in člansko prvenstvo Slovenije, ki bo tokrat v Radovljici, in sicer konec avgusta. Za to prvenstvo pred domačim občinstvom se plavavci Prešeren skrbno pripravljajo. Le škoda, da imajo precej okrnjeno žensko ekipo. Vendar za prihodnost nimajo skrbi, ker je med najmlajšimi dovolj zanimanja za vodni šport in trenutno okrog 80 pionirjev in pionirk vadi pod vodstvom na novo izšolanih plavalnih učiteljev.

Jožetu in njegovim vrstnikom želimo, da bi se dobro uveljavili v slovenskih bazenih.

ZDRAVKO PRIMOŽIČ orodjar, star 23 let, je član nogometnega kluba Prešeren Lesce. Igra že od leta 1953 in je iz pionirske ekipe preko mladinske prišel leta 1957 v prvo moštvo, kjer igra v napadalnem triu. Zdravko se najraje spominja tekme med reprezentanco sedanje radovljiške komune in ekipo slovenskih rojakov iz Francije, ki je bila odigrana leta 1958 na Bledu in je takrat tudi sam igral.

Sedaj trenira dva do trikrat teden-
sko in meni, da so prvenstvena sre-
čanja pokazala, da je to premalo,
ker moštvo vselej v drugem polčasu
zmanjka kondicije. Če bi odpravili
to pomanjkljivost in uvedli malo
več resnosti na treningih in tek-
mah, ne bi v minulem prvenstvu ob-
tičali na dnu. Mladinska ekipa Pre-
šerna je zelo dobra in na jesen bo-
do 4 mladinci, ki so letos igrali
tudi v reprezentanci Gorenjske, o-
krepili prvo moštvo. Ker v gorenj-

ski podvezni ligi ni velike kva-
litetne razlike med moštvi, bi se

lahko leški nogometaši potegovali
za mesto pri vrhu, samo če bi po-
stali resnejši in več trenirali.
To jim tudi mi želimo.

Za razvedrilo

OSVAJAJČ

Jaka je sedel za svojo stalno mizo pri "Zlatem jelenu". Danes je bil središče pozornosti, ker je govoril o svojih doživljajih, ki jih je doživel na letnem dopustu v Makarski.

"Sprašujete za ženske?" je rekel. "Žensk je v Makarski toliko, da je bilo treba samo zagristi vanje." In zadovoljno je tlesknil z jezikom.

"Govori!" so silili tovariši iz

družbe. "Ali si se vsaj s katero od njih seznanil?"

"S katero?" je vzkliknil Jaka z višine. "Seznanil?!" motril jih je s podcenjevanjem, "ali sem mar v vaših očeh reva?"

Prijatelji so se čudeč se smejali, ali Jaka se ni dal več ustaviti.

"Prisegam vam," je glasno vzkliknil,

"da sem se spoznal z vsemi lepimi ženskami v Makarski in da sem vsako od teh tudi poljubil."

Prijatelji so si začeli med seboj mežikati. Poznali so svojega Jaka. Lahko se mu verjame le slaba polovica, od tega kar pove.

Gospod za sosednjo mizo, da tačas očigledno zaverovan v časopis, je izgledalo, da Jaka ne pozna. Bil je to atletsko razvit možakar, s figuro boksarja težke kategorije. Vstal je in se približal Jaku.

"Vi ste bili torej v Makarski?" ga je vprašal.

"Ja", je odgovoril Jaka.

"In vi ste poljubovali vse lepe ženske v Makarski?"

"Ja", ponovi Jaka, čeravno malo negotovo.

"Veste, tudi moja žena je lepa!" Jaku so se dvignili lasje.

"Veste in tudi moja žena stanuje v Makarski. Ali ste tudi mojo ženo poljubovali?"

M I S L I V E L I K I H L J U D I

BALZAC:

- Kadar koli žena iz moža naredi poslušno ovčico, mu vedno zatrjuje, da je lev z železno voljo.

DOSTOJEVSKI:

- Če pri vsaki prijateljski uslugi takoj misliš na hvaležnost, potem nisi podaril, pač pa prodal.

KATON:

- Pametni se več nauče od neumnih kot neumni od pametnih.

ALFRED de MUSSET:

- Ljubezen je vedno mlada, le načini, kako jo izkazujemo, so zelo stari.

"Ampak gospod", je zajeceljal Jaka. Potem je dvakrat zamolklo zadonelo in Jakova barva na obrazu se je iz blede spremenila v barvo kuhanega raka.

"To je zato, ker ste poljubovali mojo ženo," je še obrazložil atlet in se mirno vrnil k svoji mizi.

Jaka je že odšel iz krčme, ko se je vsa njegova družba zbrala okrog atleta.

"Nikar tako tragično ne jemljite to stvar. Jaka rad pretirava. Če ravno je bil v Makarski, gotove ni poljubil vaše žene niti katere koli druge."

"Vem!" se je zasmel atlet, "tega niti ni mogel storiti, ker moja žena ne stanuje v Makarski, no pravzaprav sploh nisem oženjen."

"Zakaj pa ste ga potem?"

"Veste, temu lažnivcu je bilo treba že enkrat zamašiti usta."

HEINRICH HEINE:

- Če bi bili Rimljani primorani, učiti se latinščine, ne bi imeli časa za osvajanje sveta.

Nikoli nisem videl osla, ki bi govoril kot ljudje, srečal pa sem ljudi, ki so govorili kot osli.

ŠOFERSKA:

Janez vozi z zmerno hitrostjo po cesti. Ob njem sedi Jože. Ta radovedno opazuje avtomobile, ki jih srečujeta. Končno le vpraša Janeza: "Zakaj pa vozijo vsi tako ob robu?" Ta se odreže počasi in preudarno: "Vsi pa res ne moremo voziti po sredini."

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE "40"

VODORAVNO: 1. zakovica, 8. stiskalke, 14. primež, 15. nota, 17. trik, 18. Ares, 19. Otto, 20. Cer, 23. sto, 24. zbit, 25. Špik, 26. sidro, 28. en, 29. Ren, 30. skif, 31. Mimi 32. DK (Dragotin Kette), 34. AC, 35. ptica, 36. ode, 37. Edi, 38. TIO, 39. AŠ (Avgust Šenova), 40. dr (doktor), 41. krat, 42. Anglija, 44. Praga, 49. ost, 51. arena, 52. TT, 53. lemež, 54. strt, 56. sta, 57. vi, 58. opolo, 59. Litva, 61. pesa, 63. varilka, 64. električar.

Uredništvo je do roka prejelo 40 rešitev, in od tega 18 pravih.

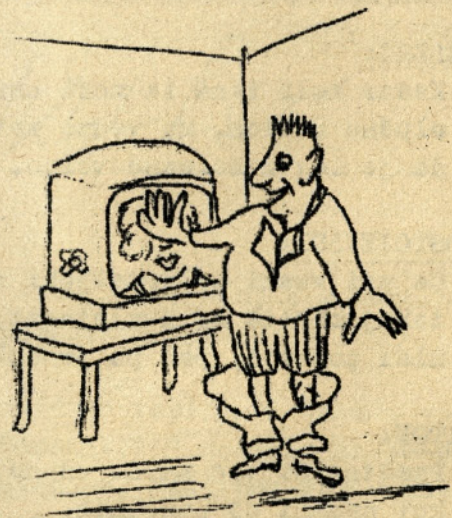
NAGRAJENCI: Kakor je bilo predvideno, je posebna komisija, ki so jo sestavljali Bogo Dobnikar in Andrej Vidic kot člana uredniškega odbora ter Alma Sujevič kot zastopnica re-

NAVPIČNO: 1. zp, 2. Arabec, 3. Kirin, 4. omet, 5. ves, 6. Iž, 7. antičasti, 8. sto, 9. ta, 10. at, 11. LRS, 12. kite, 13. ekonomist, 16. OTK, 19. opica, 20. cime, 21. Edi, 22. RR 24. zrakoplov, 25. ŠKI, 26. sidrna, 27. oddaja, 30. sto, 31. moda, 33. kita, 35. pi, 37. brina, 41. klet, 43. GRS (Gorska reševalna služba), 45. repa, 46. Amor, 47. Geli, 48. ažol, 49. osla, 50. trte, 52. Tisa, 55. TVL, 57. več, 60. AE (Anton Eržen), 61. pi, 62. ar.

ševavcev, 7. julija izvedla žrebaje dobitnikov. Prvo nagrado 2.000 din bo dobil tov. JOŽE HARINSKI iz orodjarne, drugo 1.500.- tov. MAJDA PRETNAR iz kovačnice in tretjo 1.000.- din tov. VIDA VOVK, praktičantka iz orodjarne. Izžrebanim reševavcem čestitamo, nagrade bodo pa prejeli skupaj z rednimi dohodki.

Mi je rekel, če vic poznam naj ga prekinem!

Neprijetno naključje!

KINO RADOVLJICA

Jugoslovanski film "NOBEDEN KOT TI"
14. VII. 1962 sobota ob 20 uri
15. VII. 1962 nedelja ob 18 uri

Zapadno-nemški film "ZAKON V SENCI"
17. VII. 1962 torek ob 20 uri
18. VII. 1962 sreda ob 18 in 20

Ameriški glasbeni barvni cinemascope film "SERENADA VELIKE LJUBEZNI"
19. VII. 1962 četrtek ob 20 uri
20. VII. 1962 petek ob 20 uri
22. VII. 1962 nedelja ob 16 in 20

Jugoslovanski film "SREČA PRIDE OB DEVETIH"
21. VII. 1962 sobota ob 20 uri
22. VII. 1962 nedelja ob 18 uri
23. VII. 1962 ponedeljek ob 18 in 20 uri

Italijanski wistavision film "TV : X - NINA V RITMU"
24. VII. 1962 torek ob 20 uri
25. VII. 1962 sreda ob 18 in 20

Italijanski film - drama "CIOCARA"
26. VII. 1962 četrtek ob 20 uri
27. VII. 1962 petek ob 18 uri
29. VII. 1962 nedelja ob 16 in 20

Francoski film "GREH MLADOSTI"
27. VII. 1962 petek ob 20 uri
28. VII. 1962 sobota ob 20 uri
29. VII. 1962 nedelja ob 18 uri

Italijanski film "MLADOLETNICE"
31. VII. 1962 torek ob 20 uri
1. VIII. 1962 sreda ob 18 in 20

Francoski film "FRANCOZINJA IN LJUBEZEN"
Zaradi izredne dolžine filma cene vstopnicam zvišane za din 30.-
2. VIII. 1962 četrtek ob 20 uri
3. VIII. 1962 petek ob 18 uri

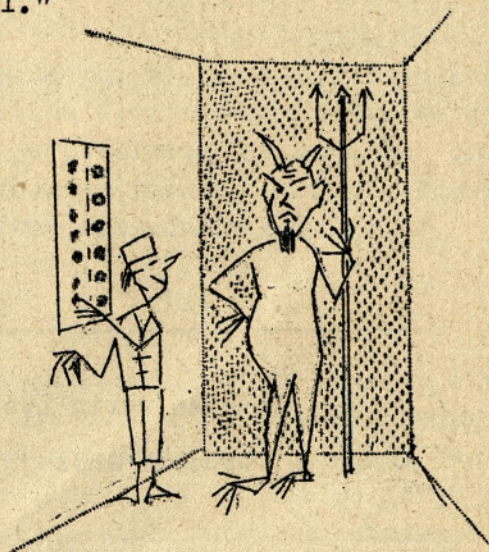
4. VIII. 1962 sobota ob 20 uri
5. VIII. 1962 nedelja ob 18 uri

Jugoslovanski zabavni film "MEDALJON S TREMI SRCI"
3. VIII. 1962 petek ob 20.30 uri
5. VIII. 1962 nedelja ob 16 in 20.30 uri

Angleški film "LIGA GENTLEMANOV"
7. VIII. 1962 torek ob 20 uri
8. VIII. 1962 sreda ob 18 in 20 uri.

IZ OBRATOV:

Ker je ponedeljek Mihu ne gre delo od rok. Ker pa se mu ne da misliti, vpraša mojstra za nasvet. Ta je videl, da je delo zahtevno, zaviha rokava in čez nekaj časa je delo opravljeno. Predno odide še reče: "Miha, sam se moraš malo znajdt!" Miha pa potem pri sebi: "Kdo pa se je bolje znašel kot jaz. Delo je opravljeno, ne da bi delal."

V osmem in sedmem nadstropju boš še malo ustavil, potem pa direktno do dna.

V S E B I N A

	Stran
Ob dnevu borca in dnevu vstaje	1
Kako je kolektiv proslavil 40. obletnico ustanovitve podjetja	2
Obisk v tovarni orodja Trebinje	3
Dobra proizvodnja v juniju	5
Zbor proizvajavcev je razpravljajal o osebnih dohodkih	6
Toplo cinkanje železnih predmetov	9
Zdrava prehrana je vir zdravja	11
Kaj mora vedeti kolesar	13
Nekaj pojmov o investicijah	16
Šport	17
Za razvedrilo	18
Rešitev nagradne križanke	20
Kino	21

Izdaja: Tovarna verig Lesce pri Bledu - Uroja uredniški odbor - Urednik Andrej Vidic - Izhaja 15. v mesecu

V 5. številki smo objavili pravilnik o nagrajevanju za tehnične izpopolnitve, ki ga danes z objavo drugega dela zaključujemo.

V. UGOTOVITVE PRIHRANKA

Člen 22.

Osnove za izračun predvidenih in doseženih prihrankov so veljavni normativi (materiala, izplena, delovne sile, zastojev kapacitet itd.) v tekočem letu, oziroma normativ, ki sledi zadnjemu osvojenemu predlogu.

Osnova za izračun prihrankov pri predlogih, ki omogočajo uvedbo novega proizvoda, je razlika, ki nastane med lastno in prodajno nabavno ceno pri prodaji ali nakupu.

Člen 23

Višina prihranka se ugotovi s predračunom razlike, ki nastane pri lastni ceni v dobi 1 leta. Dokončni obračun prihranka se izračuna po preteku 1 leta oziroma dobi, ki jo odredi komisija, ko je bil predlog uveden v delovni postopek in so se dotakratni normativi spremenili v skladu s predlogom. Referent za tehnične izpopolnitve je dolžan preskrbeti predračun predvidenih stroškov izvedbe predloga. Ti stroški bremenijo izkazani prihranek.

Člen 24

Gospodarsko-računski sektor preveri točnost predračuna in obračuna prihranka.

VI. IZVEDBA PREDLOGA

Člen 25.

Naročilnico za izvedbo predloga izda na osnovi pismenega predloga predsednika komisije prizadati ~~vodja obrata ali oddelka.~~

Naročilnico oziroma delovni nalog odobri:

1. Obratovodja, če stroški ne presegajo 10.000.-
2. Glavni direktor, če stroški ne presegajo 100.000.-
3. Upravni odbor, če stroški ne presegajo 1.000.000.-
4. Kolikor stroški presegajo 1.000.000.-, se upravni odbor obrne na DS, ki o tem odloča.

Člen 26.

Za izvedbo del iz člena 25. odreja CDS iz sklada skupne potrošnje letno kvoto finančnih sredstev.

Člen 27.

V primeru, da posamezni član kolektiva izvaja svojo zamisle, preden jo je predložil komisiji in brez delovnega naloga, nosi odgovornost za vse materialne stroške.

Člen 28.

Pri odrejanju višine premije služi kot osnova tisti del izračunane prihranka iz člena 22. tega pravilnika, ki ostane podjetju po odbitku vseh družbenih obveznosti.

Pri predlogu, kjer se ne da knjigovodstveno izračunati višino prihranka, odredi osnovo komisija na poglagi izkušenj in koristnosti izvedbe predloga v določenem obdobju.

Višina dodatne premije se določa na podlagi naslednje tabele:

Osnova premije		v % od osnove in dodatek din	Višina premije		
1	2		din		
30.000	100.000	10 +	2.000	3.000	10.000
101.000	250.000	8 +	2.000	10.000	22.000
251.000	500.000	6 +	7.000	22.060	37.000
501.000	1,250.000	5 +	12.000	37.050	74.500
1,251.000	2,500.000	4 +	24.000	74.040	124.000
2,501.000	5,000.000	3 +	49.000	124.030	199.000
5,001.000	10,000.000	2 +	99.000	199.020	299.000
10,001.000	20,000.000	2 +	99.000	299.020	499.000
20,001.000	50,000.000	2 +	99.000	499.020	1,099.000
50,001.000	100,000.000	2 +	99.000	1,099.020	2,099.000
preko	100,000.000	2 +	99.000		

Najmanjša nagrada znaša 2.000,- din za osvojeni predlog.

Člen 30.

Višina pripadajoče premije iz prej navedene tabele se korigira s korekturnim faktorjem iz 30. člena tega pravilnika.

Korekturni faktor za izračun dokončne višine premije dobimo s seštevanjem pripadajočih faktorjev A + B + C + D in deljenjem s 4.

$$KF = \frac{A + B + C + D}{4}$$

1. FAKTOR A.

Kvalifikacija predlagatelja in položaj:

pomožni delavec	1,2
kvalificirani delavec	1,1
nižji vodilni delavec	1,0
srednje vodilni delavec	0,9
višji in visoki vodilni delavec	0,8

2. FAKTOR B.

Stroka, ki jo obravnava predlog z ozirom na zaposlitev predlagatelja:

Ožja.	1
Širša	1,2
Izven stroke	1,5

3. FAKTOR C.

Dejavnost, ki jo obravnava predlog z ozirom na dejavnost podjetja:

Osnovna dejavnost	1,5
Pomožna dejavnost	1,2

V osnovno dejavnost spadajo ti isti predlogi, ki obravnavajo direktno proizvode podjetja. Vsi ostali se klasificirajo v pomožno dejavnost.

4. FAKTOR D.

Iniciativnost.

Po lastni iniciativi	1
Po pismenem nalogu z okvirnimi navodili	0,8

Člen 31.

Premije se izplačujejo za vsak osvojen in izveden predlog. Avtor ima pravico na premijo 3 leta.

Izplačilo se izvede na sledeči način:

1. En mesec po uvedbi predloga v delovni postopek 30 % predvidene premije.
2. Po preteku 1 leta, odkar se delovni postopek razvija po predlogu, se izvede dokončni obračun prihranka in odredi pripadajoča premija ter izplača ostali pripadajoči letni del premije.
3. Po preteku drugega in tretjega leta se izplača letna premija.

Člen 32.

Predlogi, ki jih prizna komisija za koristne, vendar zaradi trenutnih pogojev niso izvedljivi, se nagradijo v odvisnosti od višine predvidenih prihrankov z nagrado do 10.000 din. Komisija predloži te predloge v nagraditev upravnemu odboru.

Predlog se mora ponovno obravnavati po preteku 1 leta.

Ko se tak predlog izvede, se ga nagradi po principih tega pravilnika. Že izplačane nagrade se vštejejo v premijo.

VII. DODNE DOLOČBE

Člen 33.

Po tem pravilniku bodo ocenjevani predlogi, ki bodo prijavljeni po uveljavitvi tega pravilnika.

Predlogi, ki bodo do tega dne v postopku pri komisiji, bodo obdelani in ocenjeni po sedaj veljavnem pravilniku.

Člen 34.

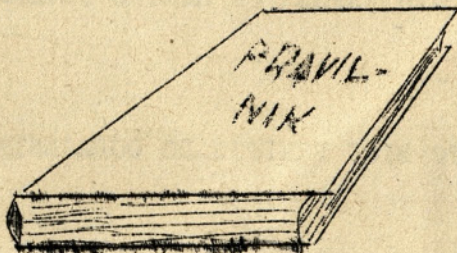
Vsaka zloraba pooblastil, ki jih ta pravilnik daje posameznim organom in osebam, neupoštevanje in neuresničevanje določil tega pravilnika, zaviranje dela in iniciative, ki jih odobrava ta pravilnik, ima za posledico disciplinske in materialne odgovornosti.

Člen 35.

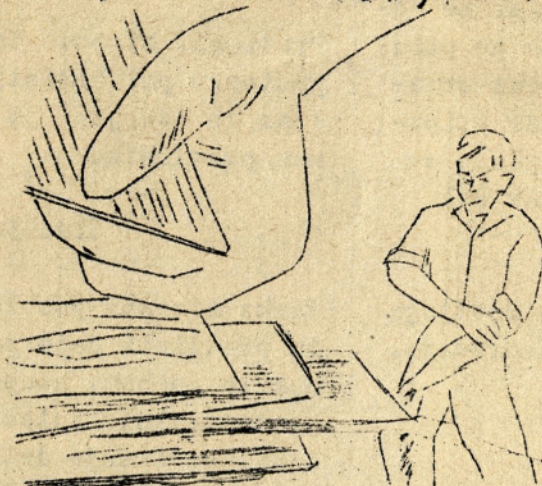
Ta pravilnik začne veljati, ki ga potrdi CDS.

Delavski svet je sprejel ta pravilnik na svojem II. zednem zasedanju dne 14. maja 1962.

Predsednik CDS:
Janko Kralj l.r.

UPORABLJAJ OSEBNA ZAŠČITNA SREDSTVA

"UPORABA NEPREDPISANE DELOVNE OBLEKE LAHKO POVZROČI NESREČO"

"PRI NAPRAVAH ZA DVIGANJE IN PRENAŠANJE TOVORA SE RAVNAJ PO DOLOČENIH PREDPISIH"

"ZA PRETAKANJE KISLINE IN LUŽINE UPORABLJAJ ODGOVARJAJOČE NAPRAVE"

"PREHODI IN PROMETNE POTI MORAJO BITI VEDNO PROSTE"

"V SLUČAJU POŽARA TAKOJ IZKLJUČI ELEKTRIČNI TOK"

"ODSTRANJEVANJE ZAŠČITNIH NAPRAV JE SMRITNO NEVARNO"

"NEVARNI PREHODI MORAJO BITI PREDPISANO OGRAJENI"